

Høringssvar: Forslag til ny forskrift om psykisk helsevern

Frist: 10.05.2026

Avsender: Bipolarforeningen Norge

Kontaktperson: Heidi A. Høyen

Innledning

Bipolarforeningen Norge takker for muligheten til å gi innspill til forslag til ny forskrift om psykisk helsevern fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Bipolarforeningen Norge er en landsdekkende bruker- og interesseorganisasjon for personer som lever med bipolar lidelse og deres pårørende. Våre medlemmer har bred erfaring med psykisk helsevern, både i akutte faser og i langvarige behandlingsforløp. Mange har opplevd tvang i behandling, men det finnes også gode eksempler på samarbeid, brukermedvirkning og selvbestemmelse i oppfølging. På bakgrunn av medlemmenes erfaringer vil vi særlig løfte frem betydningen av rettssikkerhet, reell brukermedvirkning og kontinuitet i behandling.

1. Rettssikkerhet ved bruk av tvang

Personer med bipolar lidelse kan i perioder oppleve alvorlige depressive eller maniske episoder hvor innleggelse i psykisk helsevern kan bli aktuelt. Samtidig er det avgjørende at bruk av tvang skjer innenfor tydelige og strenge rammer.

Bipolarforeningen Norge mener forskriften bør bidra til å styrke pasientens rettssikkerhet ved tvangsbruk. Tvang må være en siste utvei, og beslutninger om tvang må være godt begrunnet og etterprøvbare. Vi mener derfor det er viktig at forskriften legger til rette for:

- Tydelige krav til dokumentasjon og begrunnelse ved vedtak om tvang
- Hyppig og reell revurdering av tvangsvedtak
- God informasjon til pasienter om deres rettigheter og klagemuligheter
- Enkel tilgang til juridisk bistand ved tvangsvedtak

For mange personer med bipolar lidelse er opplevelsen av kontroll og respekt avgjørende for tillit til tjenestene. God rettssikkerhet bidrar også til bedre behandlingsallianse og økt motivasjon for videre behandling.

2. Styrket brukermedvirkning og selvbestemmelse

Bipolar lidelse er ofte en langvarig tilstand som krever samarbeid mellom pasient og behandlingsapparat over tid. Derfor er reell brukermedvirkning helt avgjørende for gode behandlingsforløp.

Bipolarforeningen Norge mener forskriften bør understøtte pasientens rett til å delta aktivt i beslutninger om egen behandling. Dette gjelder både i akutte situasjoner og i planlegging av langsiktig oppfølging.

Vi vil særlig fremheve betydningen av:

- Samvalg i behandling, inkludert diskusjon av ulike behandlingsalternativer
- Økt bruk av kriseplaner og forhåndserklæringer
- Mulighet for å involvere pårørende når pasienten ønsker det
- Aktiv bruk av individuell plan ved langvarige og sammensatte behov

Når pasienter får medvirke i beslutninger, reduseres risikoen for konflikt og tvang, samtidig som behandlingen i større grad oppleves relevant og meningsfull.

3. Kontinuitet og sammenheng i tjenestene

Mange av våre medlemmer opplever brudd i behandlingsforløpene, særlig i overgangene mellom spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester. For personer med bipolar lidelse kan slike brudd øke risikoen for tilbakefall.

Bipolarforeningen Norge mener forskriften bør bidra til bedre kontinuitet i behandling, blant annet gjennom:

- Tydelig ansvar for oppfølging etter utskrivelse fra døgnbehandling
- Bedre samhandling mellom spesialisthelsetjenesten, fastlege og kommunale tjenester
- Stabile behandlerrelasjoner der det er mulig
- Systematisk oppfølging etter alvorlige episoder

God kontinuitet i behandling er en viktig forutsetning for å forebygge nye akutte innleggelser og redusere behovet for tvang.

4. Individuelt tilpasset behandling

Bipolar lidelse kan arte seg svært forskjellig fra person til person, og behandling må derfor tilpasses individuelt. Mange av våre medlemmer understreker betydningen av å bli møtt som hele mennesker, ikke bare som symptomer.

Bipolarforeningen Norge mener forskriften bør understøtte en praksis der:

- Pasienter får grundig informasjon om effekt og bivirkninger av medikamentell behandling
- Behandlingsvalg tas i dialog mellom pasient og behandler
- Behandlingen tar hensyn til pasientens livssituasjon, mål og funksjon i hverdagen

Behandling i psykisk helsevern bør ha som mål å styrke livskvalitet, mestring og deltakelse i samfunnsliv, inkludert arbeid og utdanning – ikke bare symptomreduksjon.

Avslutning

Bipolarforeningen Norge mener en ny forskrift om psykisk helsevern bør bidra til et mer rettssikkert, helhetlig og brukerorientert psykisk helsevern. Etter vårt syn er tre prinsipper særlig viktige:

- Bruk av tvang må begrenses og være strengt regulert
- Pasientens medvirkning og selvbestemmelse må styrkes
- Behandlingstilbudet må være sammenhengende og individuelt tilpasset

Vi håper våre innspill kan bidra til videre utvikling av et psykisk helsevern som i større grad ivaretar rettigheter, verdighet og medbestemmelse for mennesker som lever med bipolar lidelse.

Med vennlig hilsen

Bipolarforeningen Norge

v/ Heidi A. Høyen